

59 Grondwateronttrekking voor beheersmaatregel

59.1 Inleiding

Dit hoofdstuk is van toepassing op beheersmaatregelen. Hieronder wordt verstaan het onttrekken van grondwater met als doel het beheersen of op de plaats houden van verontreinigd grondwater, dat onderhevig is aan natuurlijke veranderingen, zoals natuurlijke grondwaterstroming.

Als u voornemens bent een van bovenstaande activiteiten uit te voeren, doorloop dan het stroomschema opgenomen in dit hoofdstuk. Uit het stroomschema blijkt of de activiteit is toegestaan en welke regels van toepassing zijn.

Voor beheersmaatregelen gelegen in de zone van een waterstaatswerk van een waterkering of een beschermingszone van een waterstaatswerk is dit hoofdstuk van toepassing als voldaan wordt aan de criteria opgenomen in hoofdstuk 72.

Als u voornemens bent grondwater te onttrekken ten behoeve van een beheersmaatregel en een andere activiteit of voor een beheersmaatregel en een grondwatersanering, doorloop dan het stroomschema opgenomen in hoofdstuk 60. Uit het stroomschema blijkt onder welke voorwaarden de grondwateronttrekkingen zijn toegestaan en welke regels van toepassing zijn.

Stroomschema

De stroomschema's zijn opgebouwd uit een aantal vragen (criteria). De vragen in de stroomschema's zijn nader toegelicht in de *'toelichting'*. Als het stroomschema doorlopen is, resulteert dat in een bepaalde uitkomst. Deze uitkomst kan zijn dat er sprake is van;

- zorgplicht (dit is te allen tijde van toepassing).
- zorgplicht en algemene regel met meldplicht.
- zorgplicht en vergunningplicht.

De zorgplicht, de algemene regel met meldplicht en de vergunningplicht zijn verder uitgewerkt in dit hoofdstuk. U vindt in de betreffende paragrafen een toelichting en uitwerking van de regels die van toepassing zijn. Als u de handeling gaat uitvoeren, dient u rekening te houden met de voorschriften die in de betreffende paragrafen zijn uitgewerkt.

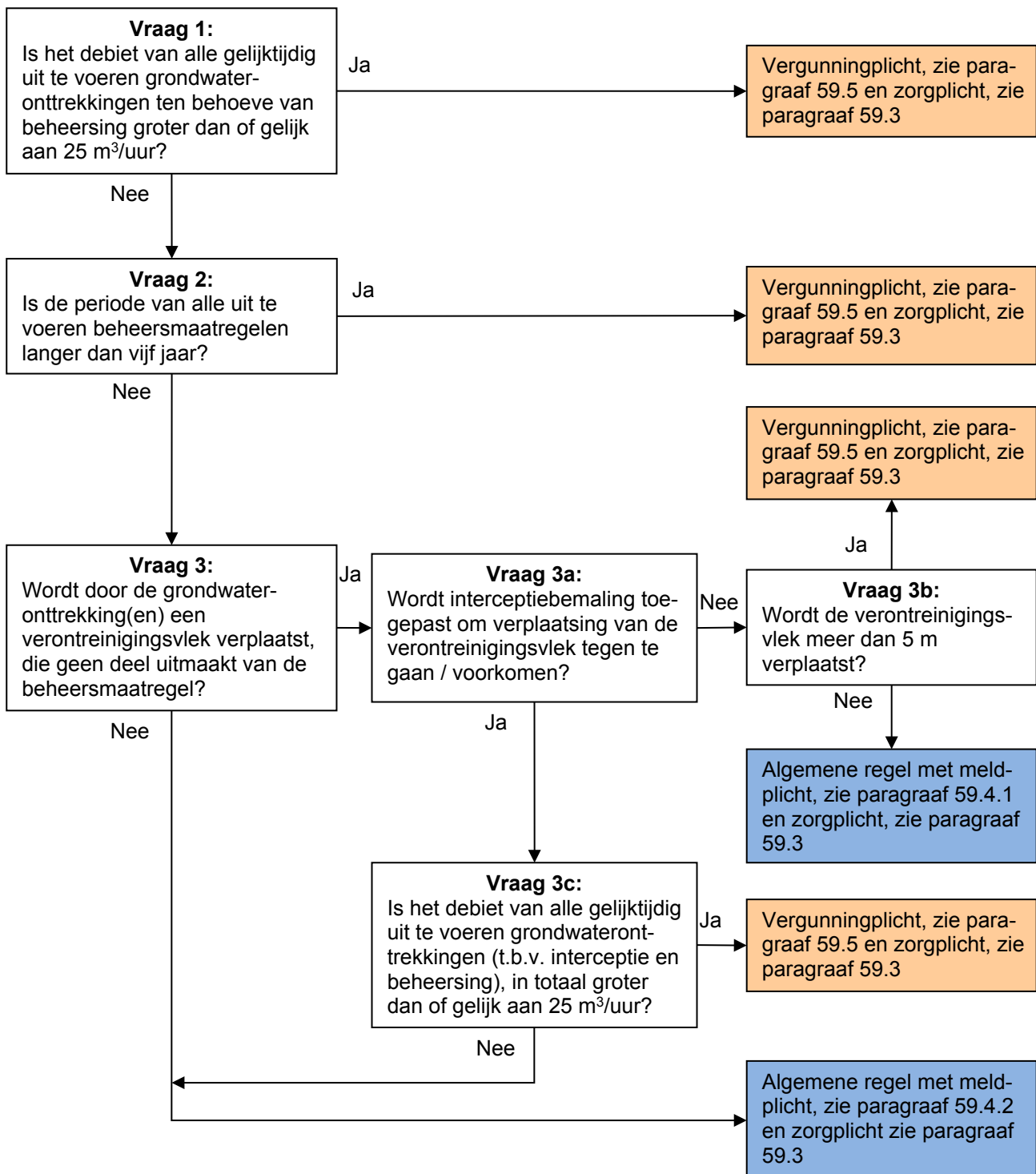
Aanvullende regelgeving

Naast de regelgeving die in dit hoofdstuk is opgenomen kan er ook nog andere regelgeving van toepassing zijn. Ook die regelgeving moet dan worden opgevolgd. Zo kan bijvoorbeeld de volgende regelgeving van toepassing zijn:

- Hoofdstuk 71 GWO 'Onttrekken van grondwater in of nabij een kwetsbaar gebied'
- Hoofdstuk 72 GWO 'Onttrekken van grondwater in of nabij een waterkering'
- Hoofdstuk 70 GWO 'Het infiltreren of terug in de bodem brengen van onttrokken grondwater'
- Hoofdstuk 8 WSB 'Uitstroomvoorzieningen en onttrekkingspunten in oppervlaktewater'
- Hoofdstuk 9 WSB 'Lozen op en het onttrekken van oppervlaktewater'

Naast de regelgeving die in dit hoofdstuk wordt uitgewerkt c.q. benoemd, kan mogelijk ook nog andere regelgeving van toepassing zijn (de genoemde regelgeving is dus niet limitatief). Als initiatiefnemer dient u hier zelf op te letten.

59.2 Stroomschema grondwateronttrekking voor beheersmaatregel

Toelichting bij vraag 1

De grootte van het debiet van de grondwateronttrekking is bepalend voor het effect op de grondwaterstand en/of de stijghoogte ter plaatse van de grondwateronttrekking en de eventuele (negatieve) gevolgen in de omgeving.

Bij een debiet kleiner dan 25 m³/uur is slechts sprake van kleine verlagingen in de grondwaterstand of stijghoogte. Ervaring leert dat het risico op schade bij langdurige grondwateronttrekking met dit debiet, beperkt is.

Bij een langdurige grondwateronttrekking met een debiet groter dan of gelijk aan 25 m³/uur zijn meer (negatieve) gevolgen te verwachten, waardoor per geval beoordeeld wordt of hiervoor

toestemming kan worden gegeven. Daarom valt dit onder de vergunningplicht, zie hiervoor paragraaf 59.5.

Toelichting bij vraag 2

Het beheersen van een verontreinigingsvlek is geen structurele oplossing. Het saneren van grondwaterverontreinigingen heeft de voorkeur boven het beheersen van grondwaterverontreinigingen. Bij een beheersmaatregel wordt verontreinigd grondwater onttrokken om te voorkomen dat een verontreinigingsvlek verplaatst. Bij langdurig beheersen bestaat de kans dat een grondwaterverontreiniging gedeeltelijk of zelfs volledig wordt verwijderd.

Als een verontreinigingsvlek niet wordt gesaneerd en verplaatsing via een beheersmaatregel wordt voorkomen, bestaat altijd een (klein) risico dat de vlek alsnog kan verplaatsen. Bovendien is het vanuit grondwaterbeheer ongewenst omdat permanent grondwater onttrokken wordt. Om deze reden is er een beperking aan de duur van een grondwateronttrekking ten behoeve van beheersing van een grondwaterverontreiniging gesteld.

Toelichting bij vraag 3, 3a en 3b

Door het onttrekken van grondwater kan het zijn dat een verontreinigingsvlek wordt verplaatst. Het verplaatsen van de verontreinigingsvlek is ongewenst en dient voorkomen te worden. Door het plaatsen van een interceptiebemaling, kan voorkomen worden dat een verontreinigingsvlek verplaatst.

Een interceptiebemaling is een grondwateronttrekking in of nabij een verontreinigingsvlek om te voorkomen dat deze in de richting van een andere (grotere) grondwateronttrekking verplaatst.

Een verontreinigingsvlek kan ook door een andere oorzaak worden verplaatst, zoals natuurlijke grondwaterstroming. Indien hier sprake van is, dan is een grondwateronttrekking ten behoeve van het voorkomen van verplaatsing van de verontreinigingsvlek, niet een interceptiebemaling. Er is dan sprake van een grondwatersanering of een beheersmaatregel.

Toelichting bij vraag 3c

Een interceptiebemaling is een grondwateronttrekking, die enkel uitgevoerd mag worden als aanvulling op een tijdelijke andere grondwateronttrekking.

De verplaatsing van een verontreinigingsvlek kan door een interceptiebemaling met een beperkt debiet al voorkomen worden. Het maximale debiet voor interceptiebemaling wat toegestaan wordt onder een algemene regel, is overeenkomstig met het maximaal debiet voor een beheersmaatregel. Mogelijk zijn er in de directe omgeving van een grondwateronttrekking meerdere verontreinigingsvlekken en zijn, om verplaatsing te voorkomen, meerdere interceptiebemalingen noodzakelijk.

Het onder een algemene regel uitvoeren van één of meerdere beheersmaatregel(en) en één of meerdere interceptiebemaling(en), is alleen toegestaan indien het uurdebiet van alle grondwateronttrekkingen (ten behoeve van de grondwatersanering en interceptie) samen kleiner dan 25 m³/uur is.

Ervaring leert dat bij een debiet groter dan of gelijk aan 25 m³/uur meer (negatieve) gevolgen te verwachten zijn, waardoor per geval beoordeeld wordt of hiervoor toestemming kan worden gegeven. Daarom valt dit onder de vergunningplicht, zie hiervoor paragraaf 59.5.

59.3 Zorgplicht

De zorgplicht, zoals bedoeld in artikel 3.1 van de Keur, is altijd van toepassing op alle handelingen binnen het beheergebied van het waterschap. Dit betekent dat de zorgplicht ook van toepassing is op de handelingen die onder de algemene regels vallen of de handelingen die vergunningplichtig zijn. Bij de zorgplicht moet de belangen van derden (zoals bebouwing, infrastructuur, waterkeringen, mobiele verontreiniging, archeologie, andere grondwateronttrekkingen, natuur,

landbouw, bomen en stadsgroen) in acht worden genomen en schade worden voorkomen. Zorgplicht kan bijvoorbeeld inhouden dat:

- het werk na afloop van de grondwateronttrekkingen altijd in nette staat wordt achtergelaten.
- de grondwateronttrekking tot een minimum wordt beperkt, waarmee de effecten van de grondwateronttrekking op de omgeving (en daarmee het risico op schade) zoveel mogelijk wordt beperkt.
- bij kwetsbare bebouwing extra maatregelen worden genomen om schade te voorkomen.

Het is aan initiatiefnemer om al datgene te doen of na te laten waardoor aan de zorgplicht wordt voldaan.

59.4 Algemene regel

In het stroomschema wordt verwezen naar één of meer algemene regels, zoals bedoeld in artikel 3.2 van de Keur. Deze algemene regel(s) zijn hieronder uitgewerkt. Naast de algemene regel is ook altijd de zorgplicht van toepassing. Als u het stroomschema heeft doorlopen en u komt uit bij het vakje 'algemene regel met meldplicht' of 'algemene regel zonder meldplicht', dient u te voldoen aan de regelgeving uitgewerkt in de betreffende algemene regel.

59.4.1 Algemene regel met meldplicht

Om te voldoen aan de algemene regel dient de initiatiefnemer te voldoen aan de voorschriften in de volgende artikelen.

Artikel 1. Voorschriften uitvoering

- a. De onttrokken hoeveelheid grondwater wordt maandelijks gemeten met een recent geijkte watermeter, met een afwijking van maximaal 5 %. Voor de start van de grondwateronttrekking wordt de beginstand van de watermeter geregistreerd. De gemeten hoeveelheden worden geregistreerd met de datum en het tijdstip van aflezen. De gegevens worden minimaal vijf jaar bewaard.
- b. Een watermeter voldoet aan de NEN-EN-ISO-4064, is voorzien van een keurmerk van een gecertificeerd bedrijf en is geïnstalleerd volgens de richtlijnen van de fabrikant.
- c. Bij het vervangen van een watermeter, wordt de eindstand van de te vervangen watermeter, de beginstand van de vervangende watermeter, de datum en het tijdstip van vervanging, geregistreerd. De gegevens worden minimaal vijf jaar bewaard.
- d. Een interceptiebemaling wordt voorzien van een eigen watermeter.
- e. De te beheersen verontreinigingsvlek moet gemonitord worden volgens het saneringsplan ingediend bij de melding.
- f. Een (mobiele) verontreiniging in de bodem die geen onderdeel van de beheersmaatregel is, mag niet meer dan 5 meter verplaatsen ten gevolge van de grondwateronttrekking. Tenzij het bevoegd gezag Wbb hier expliciet toestemming voor heeft gegeven.
- g. Per melding is sprake van één onttrekkingsperiode.
- h. Tussen twee onttrekkingsperioden van grondwateronttrekkingen die binnen elkaars invloedgebied liggen, is gedurende minimaal acht weken geen sprake van een grondwateronttrekking.
- i. Bij het realiseren en bij (geheel of gedeeltelijk) buiten gebruik stellen van de onttrekkingsputten en peilbuizen werkt de vergunninghouder volgens de protocollen 2001 en/of 2101; Protocol 2001: Het protocol "Plaatsen handboringen en peilbuizen, maken van boorbeschrijvingen, nemen van grondmonsters en waterpassen, Instrumenten voor beter en eenvoudiger bodembeheer" (versie 6.0, 1 februari 2018), richtlijn van de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer, Gouda. Protocol 2101: Het protocol "Mechanisch boren,

Instrumenten voor beter en eenvoudiger bodembeheer” (versie 4.0, 1 februari 2018), richtlijn van de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer, Gouda.

Artikel 2. Voorschriften meldplicht

- a. Voor één project moet één melding (deze melding mag bestaan uit meerdere grondwateronttrekkingen) ingediend worden. Tenzij de tijd tussen einde van een grondwateronttrekking van één fase en de start van een grondwateronttrekking van een volgende fase meer dan acht weken is of het invloedsgebied van twee grondwateronttrekkingen elkaar niet overlappen.
- b. Bij de melding wordt het saneringsplan gevoegd, waarmee het bevoegd gezag Wbb heeft ingestemd. Als door het bevoegd gezag Wbb geen saneringsplan wordt vereist, wordt een saneringsplan zonder instemming bevoegd gezag Wbb ingediend.
- c. Minimaal twee weken voorafgaand aan de grondwateronttrekking(en) wordt een melding gedaan bij het waterschap.
- d. Minimaal drie dagen voor de start van de grondwateronttrekking(en) wordt de definitieve startdatum en de beginstand van de watermeter (met datum en tijdstip van aflezen) gemeld aan het waterschap.
- e. De startdatum mag niet meer dan zes maanden verschuiven ten opzichte van de gemelde datum.
- f. Maximaal drie werkdagen na het realiseren van bronnen of peilbuizen worden de boorstaten aan het waterschap overlegd, onder vermelding van het onderwerp en zaaknummer.
- g. De uitvoering van de grondwateronttrekking wijzigt niet ten opzichte van het gemelde.
- h. Minimaal drie werkdagen voordat de putten (geheel of gedeeltelijk) buiten gebruik worden gesteld of worden gedicht, wordt de datum waarop dit gebeurt, gemeld aan het waterschap.
- i. Jaarlijks (voor 31 januari) worden de gemeten onttrokken hoeveelheden aan het waterschap gemeld, inclusief totaal overzicht van alle meterstanden, onder vermelding van het onderwerp en zaaknummer.
- j. Binnen één maand na beëindiging van de grondwateronttrekking moet de totale onttrokken hoeveelheid grondwater, de begin- en eindstand van de watermeter, de datum en het tijdstip van de beëindiging worden doorgegeven aan het waterschap.

Toelichting bij artikel 1

Om zicht te krijgen/houden op de voortgang van de sanering, zal gemonitord moeten worden volgens het saneringsplan wat ingediend is bij de melding.

In artikel 6.11 van het Waterbesluit is vastgelegd dat een ieder die grondwater onttrekt, de hoeveelheid per kwartaal moet registreren en jaarlijks voor 31 januari, de onttrokken hoeveelheid moet melden aan het bevoegd gezag. Het waterschap mag afwijken van de metingen per kwartaal voor kortdurende grondwateronttrekkingen, mits dit wordt vastgelegd.

Om overzicht te krijgen/houden op het verloop van de grondwateronttrekking, is het van belang dat maandelijks de hoeveelheid onttrokken grondwater gemeten wordt. Meten gebeurt door registratie van de stand van de watermeter(s), zowel voor de start, tijdens, als bij beëindiging van de grondwateronttrekking. Bij het meten wordt de stand van de watermeter(s), de datum en tijdstip van opname geregistreerd. Het is van belang dat gebruik wordt gemaakt van een goed functionerende watermeter; deze is voorzien van een keurmerk, juist geïnstalleerd en recent geijkt (in de afgelopen 2 jaar). Indien een watermeter wordt vervangen is het van belang om de eindstand van de te vervangen watermeter, de beginstand van de vervangende watermeter, de datum en het tijdstip van vervanging te registreren.

Om de nut en noodzaak van de grondwateronttrekking ten behoeve van de grondwatersanering vast te kunnen stellen, zal het verloop van de grondwatersanering gemonitord moeten worden.

Het onttrekken van grondwater kan tot gevolg hebben dat een nabij gelegen verontreinigingsvlek verplaatst wordt in de richting van de grondwateronttrekking. Het risico op verplaatsing is afhankelijk van het soort verontreiniging en ligging ten opzichte van de grondwateronttrekking. Een verontreiniging buiten het invloedsgebied zal waarschijnlijk niet verplaatst worden door een grondwateronttrekking.

Of verplaatsing van een mobiele verontreiniging toegestaan kan worden, dient getoetst te worden. Hierover zal, door het waterschap, advies gevraagd worden aan het Wbb-bevoegd gezag (Wet bodembescherming). Het is niet toegestaan een verontreiniging met meer dan 5 meter te verplaatsen. Door het plaatsen van een interceptiebemaling, kan het verplaatsen van de vlek voorkomen worden.

Per melding geldt een onttrekkingsperiode waarbinnen de grondwateronttrekkingen, die vallen onder de melding, worden uitgevoerd.

Het aanleggen en verwijderen van een onttrekkingsput kan ernstige gevolgen hebben voor de bodem. Met name bij de aanleg of verwijdering van diepere putten waarbij een scheidende laag wordt/is doorboord, is het van belang dat het op een goede manier wordt uitgevoerd. Door te voldoen aan het protocol (2001 en/of 2101), wordt het risico op verplaatsing van verontreiniging verkleind.

Toelichting bij artikel 2

Het is verplicht om voor alle grondwateronttrekkingen, behorende bij één project, één melding in te dienen of één vergunning aan te vragen. Hiervan mag worden afgeweken als er sprake is van een project die lang loopt waarbij niet continu grondwater wordt onttrokken. Als gedurende 8 weken of langer geen grondwater onttrokken wordt, mag een nieuwe melding worden ingediend. Dit geldt ook voor projecten die een groot oppervlak beslaan, waarbij twee grondwateronttrekkingen niet in elkaar invloedsgebied bevinden.

Voor deze algemene regel geldt dat een melding mag bestaan uit meerdere grondwateronttrekkingen. Zoals bijvoorbeeld: het uitvoeren van een bodemsanering en grondwatersanering. De melding kan rechtstreeks bij het waterschap worden gedaan. Zie hiervoor de site van het waterschap (www.hdsr.nl). Tevens kan een melding digitaal worden gedaan via het Omgevingsloket (www.omgevingsloket.nl).

Het uitvoeren van meerdere grondwateronttrekkingen wordt als één project beschouwd, omdat het in z'n geheel invloed heeft op de omgeving. Het is dan ook niet toegestaan om:

- grote projecten in kleinere projecten te knippen, om zo het onttrekken van grondwater onder meerdere meldingen uit te voeren;
- meerdere meldingen aansluitend achter elkaar uit te voeren, aangezien tussen twee onttrekkingsperiodes de grondwaterstand moet kunnen herstellen.

Een melding moet minimaal twee weken voor de start van de grondwateronttrekkingen ingediend worden. Hiervoor zijn diverse mogelijkheden beschikbaar. De melding moet voldoen aan de indieningsvereisten van de Waterregeling (artikelen 6.4, 6.19 en 6.27). De twee weken zijn bedoeld voor het bevoegd gezag om de melding te kunnen beoordelen. Ook wordt in deze periode de melding doorgestuurd aan ander bevoegd gezag (zoals het Wabo- en/of Wbb-bevoegd gezag) ter informatie en indien van toepassing voor advies (indien het een melding betreft waarvoor zij geen bevoegd gezag zijn).

Door omstandigheden kan het voorkomen dat, nadat een melding voor het onttrekken van grondwater is ingediend, een project wordt uitgesteld. Hierdoor wijzigt de startdatum voor het onttrekken van grondwater. De initiatiefnemer zal daarom de startdatum moeten bevestigen door het startformulier te versturen aan het waterschap. Op basis van deze data wordt de onttrekkingsperiode vastgelegd.

Met behulp van boorstaten wordt er meer inzicht gecreëerd in de opbouw van de bodem en kan tevens gecontroleerd worden of de werkzaamheden op juiste wijze zijn uitgevoerd. De boorstaten bestaan uit:

- een overzicht van hoe de grondlagen zijn opgebouwd t.o.v. maaiveld en/of NAP;
- een beschrijving op welke diepte t.o.v. maaiveld en/of NAP, filters en stijgbuizen zijn afgesteld, inclusief materiaalsoorten en diameters;
- een beschrijving op welke diepte t.o.v. maaiveld en/of NAP, afsluitende lagen en overige aanvullingen in een boorgat zijn aangebracht met de gebruikte materialen.

Een verschuiving van de startdatum betekent dat de situatie en de omstandigheden waarin het grondwater onttrokken zal worden, gewijzigd (kunnen) zijn ten opzichte van de oorspronkelijke uitgangspunten. Er kan sprake zijn van een andere grondwaterstand of er zijn mogelijk andere projecten in de omgeving gestart. De wijziging in startdatum kan tot gevolg hebben dat andere gegevens moeten worden aangeleverd of dat het onttrekken van grondwater vergunningplichtig is geworden.

Indien de startdatum van de grondwateronttrekking meer dan zes maanden verschuift of een van de indieningsvereisten wijzigt, zal een nieuwe melding ingediend moeten worden.

Het juist afdichten van diepere putten is van belang om het risico op verplaatsing van verontreiniging te beperken. Om zicht te hebben op de uitvoering van het afdichten, dient het waterschap op de hoogte te worden gesteld van wanneer een put wordt afgedicht.

Ook de beëindiging van de grondwateronttrekking moet gemeld worden, waarbij aangegeven dient te worden hoeveel grondwater in totaal is onttrokken en de einddatum van de grondwateronttrekking. De gemelde gegevens worden door het bevoegd gezag gebruikt om de melding administratief af te sluiten, de onttrekkingsperiode vast te leggen, na te gaan of de daadwerkelijk onttrokken hoeveelheid grondwater overeenkomt met de gemelde hoeveelheid en indien geloofd is in een oppervlaktewater, vuilwaterriool of hemelwaterriool om de zuiverings- of verontreinigingsheffing op te leggen.

59.4.2 Algemene regel met meldplicht

Zie paragraaf 59.4.1

59.5 Vergunningplicht

Als u in het stroomschema uitkomt bij het gekleurde vakje waarin is aangegeven dat naast de zorgplicht een vergunningplicht geldt, dan mag de voorgenomen handeling niet zondermeer worden uitgevoerd. Er moet dan eerst een vergunning zijn verleend, zoals bedoeld in artikel 3.3 van de Keur.

De vergunning kan bij het waterschap worden aangevraagd (zie hiervoor www.hdsr.nl of www.omgevingsloket.nl). Na het indienen van het formulier zal uw aanvraag worden beoordeeld, waarbij er zal worden vastgesteld of de handeling kan worden toegestaan door voorschriften aan de vergunning te verbinden. Uitgangspunt hierbij is dat eventuele nadelige effecten van de handeling kunnen worden weggelaten door de te stellen voorschriften. Daarnaast moet ook altijd aan de zorgplicht worden voldaan als bedoeld in artikel 3.1 van de Keur.

Het afwegingskader waar vergunningaanvragen aan worden getoetst kunt u nalezen in het document 'Beleidsregels bij de Keur Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden 2018'. Indien u nog verdere vragen heeft, kunt u ook contact opnemen met de afdeling Vergunningverlening & Handhaving van het waterschap.